

HOCAMIZ Prof. Dr. BEDİ N. FEYZİOĞLU

Prof. Dr. S. Yenal ÖNCEL

1990 Yılında Maliye Araştırma Merkezi Yönetim Kurulu, Konferanslar Serisinin 35'incisinin hocamız Prof.Dr.Bedî N.Feyzioğlu'na Armağan olarak hazırlanmasını kararlaştırırken, hepimizin duygu ve düşüncelerini dile getiren ortak bir önsözün de oluşturulması görüşü benimsendi. Heyecanla bu görevi üstlendiğimde açıkçası yazının kapsamını belirlemede güçlüklerle karşılaşacağımı da biliyordum. Bütün yaşantısını bilime adanmış bir kişi olarak hocalığı, araştırmacılığı ve bilim dünyasına katkıları, eserleri, inandığını savunmadaki azmi, dost ve vefakâr arkadaş yönü, aile bağları, yöneticiliği, acı ve güzel günlerle geçirdiği özgeçmişi, siyasi, idari, yargı kademeleri ile iş dünyasıyla temas ve katkılarıyla, Üniversite camiası içindeki saygın yeriyle hepimize örnek teşkil edecek dolu dolu bir yaşantı. Bunlardan birini örneğin sadece eserlerini ele alsam kesinlikle bir önsöz kapsamına sığdırmam mümkün değil. Bu nedenle her zaman yapıldığı gibi ben de elli yıllık bir akademik hayatın bazı kesitlerine değinerek, Maliye Araştırma Merkezi mensubu arkadaşlarım adına da hocamızı saygı ve sevgiyle selâmlamak istiyorum.

Hocamız 19.8.1920'de Kayseri'de doğmuştur. İlkokul eğitimini Kadıköy'de St. Joseph Fransız Lisesi'nde, orta ve lisenin birer senesini (6'ncı ve 9'uncu sınıfları) Galatasaray Lisesinde, ikişer yılını ise Kayseri Lisesi'nde okuyarak 1937-38 ders yılı Haziran döneminde Kayseri Lisesi Fen kolundan "Pekiyi" derece ile mezun olmuştur. Aynı yıl A.Ü.Siyasal Bilgiler Okuluna girmiş ve 1941-42 yılı Haziran devresinde Okulun Mali Şubesinden "Pekiyi" derece ile mezun olmuştur. 1942-43 yılında İktisat Fakültesi Doktora kurlarını izleyip ve tamamlamış, 1946 Ekim döneminde Ankara Hukuk Fakültesinde Hukuk Muadelet sınavını vermiştir.

1942 Yılı Temmuzunda Maliye Bakanlığına stajyer olarak girmiş, Mart 1943'de Maliye Teftiş Heyetine girmiştir. Nisan 1946 'da Maliye Tetkik Heyetine ve Kasım 1946'da da Ankara Hukuk Fakültesi Maliye asistanlığına tayin olunmuştur.

1949 Yılı Temmuz'unda İ.Ü.İktisat Fakültesinde Doktora tezini "Pekiyi" derece ile savunup 1950 yılı Mart'ında sözlü sınavını geçirerek "İktisat Doktoru" ünvanını kazanmıştır.

1950 Yılı Haziranında Ankara Hukuk Fakültesi'nce İngiltere'ye gönderilen hocamız bir taraftan London School of Economics'te Maliye ve İktisat

seminerlerine katılırken, diğer taraftan İngiltere Maliye Bakanlığı'nda incelemelerde bulunmuştur.

1952 Yılında Doçentlik sınavının çeşitli aşamalarından geçerek Üniversite Doçenti olmuştur. Doçentlik tez konusu, "Bütçe Hesapları ve A Posteriori Bütçe Denetlemeleridir".

1952-53 Yılları arasında Askerlik Hizmetini yapan hocamız, 1953 Yılında İ.Ü.İktisat Fakültesi Maliye ve Mali Kanunlar Kürsüsü'nde açık bulunan Doçentlik Kadrosuna atandı. O tarihten itibaren İ.Ü.İktisat ve Hukuk Fakülteleri başta olmak üzere çeşitli yüksek okul ve fakültelerde Bütçe, Maliye, Vergi Hukuku derslerini vermiş, Doktora kur ve seminerlerini yönetmiştir. Bu sırada kuruluş ve başlangıç dönemi olan yıllarda Maliye Enstitüsünün faaliyetlerinin geliştirilmesi konusunda çok yönlü çalışmalarda bulunmuştur.

1957-58 yıllarında İngiltere L.S.E ve Cambridge'de Uygulamalı İktisat Enstitüsünde çalışmalara katılan hocamız, özellikle "Milli Muhasebe- Devlet Muhasebesi" adlı eserinin yayına hazırlanmasında, bu çalışmalardan yararlanmıştı.

1960 Yılında Profesörlüğe yükseltilen hocamız Ocak 1961'de Üniversite Temsilcisi olarak, Temsilciler Meclisi Üyeliğine seçilmiştir. Bu dönemde hazırlanan Anayasa çalışmalarına katılan hocamızın mali konular ile özellikle bütçe hakkı konusundaki maddelerde çok önemli katkıları olmuştur.

Özel Galatasaray Yüksek İktisat ve Ticaret Okulunda yöneticilik ve öğretim üyeliği de yapan Prof.B.N.Feyzioğlu, Üniversitemiz ve Fakültemizde öğretim üyeliği ile birlikte, kürsü başkanlığı, Maliye Enstitüsü Müdürlüğü, Maliye Bölümü Başkanlığı, Maliye Araştırma Merkezi Müdürlüğü ve üç devre Üniversite Senatörü görevlerini yürütmüştür.

19.8.1987 yılında Emekliye ayrılan hocamız o tarihten itibaren de sözleşmeli statüde Bölümümüz öğretim üyeliğine devam etmekte gerek Fakülte gerekse Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek Lisans ve Doktora derslerini vermektedir.

Çok kısa satır başlarıyla vermeye çalıştığımız bu süre boyunca hocamız Üniversite öğretim üyeliği dışında çeşitli kuruluşlarda danışmanlık, yöneticilik, özel girişimcilik vb. uğraşları olmasına rağmen, kendi deyimleriyle "üniversite hocalığını" ve "akademik çalışmayı" daima ayrı tutmuşlar ve tercih etmişlerdir.

Hocamızın bilim hayatına katkıları ve Akademik çalışmaları bizler için örnek teşkil etmiştir. Başta Bütçe Teorisi ve Uygulaması olmak üzere Vergi Hukuku, Kamu Maliyesi ve Ekonomisi alanlarında Prof.B.N.Feyzioğlu hocamızın çok değerli çalışmaları bulunmaktadır. Teorik çalışma kadar uygulamaya da büyük önem veren hocamızın özellikle Bütçe alanındaki çalışmaları Anayasa başta olmak üzere bütün ilgili yasalar ile diğer mevzuatı etkilemiş ve onlara yön vermiştir. Bütçe ile ilgili bulunan bütün siyasi, idari ve yargı mercileri bu konuda hocamızın düşüncelerinden ve yazılarından büyük öl-

çüde yararlanmışlardır. Prof.B.N.Feyzioğlu hocamız Literatürde konusunda temel başvuru kaynaklarından olan bütçe kitabının önsözünde "bütçe, maliye ilminde olduğu kadar, maliye tatbikatında ve memleketlerin iktisadi hayatında birinci derecede önemli olan bir müessesedir" derken, ulaşmak istediği sınırı belirlemiştir.

Hocamızın daima üzerinde önemle durduğu demokrasi, parlâmenter sistem, milli hakimiyet ve hukuk nizamı kavramlarının belki de ortak bir bileşke olarak Bütçe Kavramında kendisini bulmuş olması, ilgilerinin önemli ölçüde Bütçe üzerinde yoğunlaşmasına yolaçmıştır. Bu cümleden olmak üzere bütçenin iktisadi-mali fonksiyonu yanında siyasi, hukuki, denetim fonksiyonlarının bulunması ve Hocamızın konuyu bütün bu yönleriyle teorik bazda ve uygulamalarıyla, derinlemesine ele almaları, bütçe konusuna büyük bir zenginlik ve boyut kazandırmıştır.

1950'li yıllardaki "Bütçenin Kontrolü", "Bütçe Hesapları" ve "Milli Muhasebe ve Milli Bütçeye Dair Tetkikler" adlı basılı eserleri, hep bu çalışmaların başlangıç ürünleridir.

Söz konusu dönemde hocamızın çeşitli bilimsel dergilerde, Türkçe ve yabancı dilde yayınlanmış bütçe konusunda 14 Makalesi bulunmaktadır. Aynı dönemde yayınlanmamış olup, muhtelif vesilelerle hazırlanmış bulunan çalışmalar ve araştırmaları bulunmaktadır. Gene bu dönemde hocamız "Mukayeseli Maliye" kitabı ile "Beynelmilel İktisadın İki Ana Telâkkisine Göre Avrupa Meselesi" adlı eserleri Türkçeye çevirmiş ve bu iki çalışma yayınlanmıştır. Zu çevirilerden birincisi S.Barda Hocamızla birlikte müşterek olarak yapılmıştır.

1950-60 Döneminde hocamız müşterek olarak, İktisadi Devlet Teşekkülleri, Muhasebe Mütchassısları, Vergi Mevzuatı konusunda ve Üniversiteler Kanunu çerçevesinde çeşitli raporlar hazırlamıştır. Ayrıca vergi mevzuatı, milli muhasebe, bütçe ve iktisadi plan, bütçe politikaları, kamu maliyesi konularında çeşitli makaleler yazmışlar ve yayınlamışlardır.

1960 sonrası hocamız bütçe konusundaki çalışmalarına, giderek geliştirdikleri "Nazari, Tatbiki, Mukayeseli BÜTÇE" kitabında yer vermiştir. Söz konusu eserleri bu alanda çalışan üniversite mensupları kadar bütün siyasi, idari ve yargı kademelerinde bulunan konuyla ilgili herkes için temel bir başvuru kaynağı olmuştur.

Hocamız bütçe konusu başta olmak üzere vergi hukuku, kamu maliyesi konularında düşündüklerini yazıya dönüştürmekte ve bunları yayınlamakta sürekli bir çaba içinde olmuştur. Bugün de hiç azalmayan eneji ve birikimiyle araştırmakta, kaynak taraması yapmakta, düşünmekte ve çalışmalarını yayınlamaya devam etmektedir. Bilimsel çalışmalarını ve derslerini daima ek-silmeyen heyecanıyla yerine getiren hocamız, bu konularda bizlere daima örnek teşkil etmiştir.

Kitapları dışında Türkçe ve yabancı dilde yayınlanmış sayıları elliye varan rövu makalesi ile çok sayıda diğer makale ve çalışmalarını bulunmaktadır.

Hocamızın mesleğini çok sevmesi ve bu uğurda büyük çaba sarfetmesi, akademik çalışmaya olan saygı ve sevgisindedir. Üniversitelerin içinde bulunduğu çok zor şartlarda dahi "üniversite özerkliği" daima savunmuştur. Prof.Dr.B.N.Feyzioğlu hocamıza göre "üniversite özerkliği kavramına sadece ilmi ve idari özerklik değil mali özerkliğin de eklenmesi gerekir. Zira mali özerklik diğer iki özerkliğin anlam ve değerine güç katar". Üniversite için esas özerklik" ilmi araştırma ve yayımlarında, ders, seminer ve uygulamalarında tam bir serbestiye sahip olmaktır"⁽¹⁾.

Prof.Dr.B.N.Feyzioğlu şu anda bölümümüzde bulunan hemen hemen bütün Profesör, Doçent, Yardımcı Doçent, Öğretim Görevlisi ve Araştırma Görevlisi arkadaşlarımızın da hocasıdır. Sadece idari bir formalite olarak emekliye ayrılan hocamızın akademik çalışmaları ve dersleri bundan etkilenmemiştir. Bundan hem kıvanç hem de sevinç duymaktayız. Alanında ses getiren, iz bırakan ve bilim dünyasına yeni ufuklar açan hocamızı, eserleriyle ve bütün çalışmalarıyla kısa bir yazı çerçevesinde ele almak mümkün değil. Yazının çok eksikleri olduğunu da biliyorum. Ancak bu alanda araştırma yapanlar, bizlerle beraber hocamızın çalışmalarından uzun yıllar yararlanma imkânı bulacaklardır. Bu nedenle yazının dar çerçevesinde olsa dahi, Maliye Araştırma Merkezi mensubu arkadaşlarımla birlikte, arzulanan değil ancak mümkün olan imkanlar içinde, hocamızı bir defa daha saygı ve sevgiyle selâmlamak istedik.

Bu vesileyle değerli hocamıza ve muhterem eşleri Ferhan hanımefendiye aileleriyle birlikte sağlık ve mutluluklar dileriz. Saygılarımızla.

Prof. Dr. S. Yenal ÖNCEL

(1) Prof.B.N.Feyzioğlu, "Üniversite Özerkliği", Maliye Araştırma Merkezi Konferansları, 28'inci seri, İstanbul 1982, s. 128.